

Pojasnilo k predlogu revizije smernic o državni pomoči v kmetijstvu, gozdarstvu in na podeželju ter uredbe o skupinskih izjemah za kmetijstvo

Namen tega pojasnila je pojasniti cilj in področje uporabe predlogov revidiranih smernic o državni pomoči v kmetijskem in gozdarskem sektorju ter na podeželju (v nadaljnjem besedilu: smernice) in predloga uredbe o skupinskih izjemah v kmetijstvu (v nadaljnjem besedilu: uredba o skupinskih izjemah v kmetijstvu). Pojasnilo je dodatek k posvetovanju o obeh predlogih, ki bo trajalo do 13. marca 2022.

Državljeni, organizacije in javni organi so pozvani, naj predložijo svoja stališča o teh osnutkih pravil o državni pomoči v kmetijskem in gozdarskem sektorju ter na podeželju. Poleg posvetovanja bosta organizirani tudi srečanja z državami članicami, na katerih bodo zbrane povratne informacije o uredbi o skupinskih izjemah v kmetijstvu.

Posvetovanje o smernicah se začne na podlagi angleške različice osnutka. Prevodi smernic v vse jezike EU¹ bodo na spletišče dodani postopno, kot bodo pripravljeni. Posvetovanje o uredbi o skupinskih izjemah v kmetijstvu se začne v vseh jezikih EU.

Deležniki so pozvani, naj navedejo, na katerega od obeh instrumentov se nanašajo njihove pripombe.

Deležniki so pozvani, naj predložijo svoje pripombe v elektronski obliki in jasno navedejo, ali je njihov odgovor zaupen. V takem primeru je treba predložiti tudi nezaupno različico odgovora, ki se lahko objavi na spletni strani GD za konkurenco.

1. Ozadje

Veljavnost sedanjih pravil, ki so se začela uporabljati 1. julija 2014, se bo iztekla 31. decembra 2022. Ocenjena je bila njihova uspešnost, rezultati pa so predstavljeni v delovnem dokumentu služb Komisije, ki je bil objavljen 19. maja 2021². V oceni je bilo ugotovljeno, da obstoječa pravila na splošno dobro delujejo, vendar so potrebne nekatere ciljno usmerjene prilagoditve za usklajitev pravil s sedanjimi prednostnimi nalogami EU, zlasti s prihodnjo skupno kmetijsko politiko (SKP) in evropskim zelenim dogovorom. V prihodnost usmerjena ocena učinka še poteka. Rezultati tega javnega posvetovanja bodo vključeni v ta proces.

Javna podpora za kmetijski in gozdarski sektor ter podeželje je vključena v širši okvir SKP. Javna podpora, zagotovljena v okviru SKP, je ključna za zagotavljanje primernega življenjskega standarda kmečke skupnosti, stabilizacijo trgov in zagotavljanje zanesljive preskrbe z blagom, ki je potrošnikom na voljo po razumnih cenah. Sedanji okvir državne pomoči je skladen s pravili SKP, nova pravila pa si prizadevajo za ohranitev tega pristopa, kolikor je možno.

Oba instrumenta državne pomoči določata specifičen prilagojen okvir za dodeljevanje javnih sredstev kmetijskemu in gozdarskemu sektorju ter podeželju. Namen revizije je zagotoviti, da je javna podpora dobro usmerjena ter prispeva k sodobni, ekonomsko vzdržni in okoljsko

¹ Z izjemo irščine za to javno posvetovanje. Vendar bodo prihodnji instrumenti državne pomoči na voljo tudi v irščini.

² [Revizija pravil o državni pomoči za kmetijstvo, gozdarstvo in podeželje – konkurenca – Evropska komisija \(europa.eu\)](#)

trajnostni kmetijski proizvodnji in prav takim gozdovom. V zvezi s tem je bil pomemben cilj politike prispevati k doseganju ciljev zelenega dogovora, zlasti strategije „od vil do vilic“ in strategije za biotsko raznovrstnost. Sedanji okvir za državno pomoč že lahko prispeva k prehodu na trajnostno kmetijstvo, ki spodbuja biotsko raznovrstnost. Cilj novih pravil je ustvariti dodatne možnosti za doseganje ciljev zelenega dogovora.

2. Spremembe, predlagane v osnutkih obeh revidiranih instrumentov

V oceni sedanjih instrumentov državne pomoči je bilo ugotovljeno, da oba na splošno ustrezata svojemu namenu in sta dosegla svoje cilje. Vendar so bila v oceni opredeljena tudi nekatera vprašanja, ki jih je treba obravnavati pri oblikovanju prihodnjih pravil o državni pomoči.

Glede na navedeno je namen revizije doseči naslednje glavne cilje:

- predvidljivost, pravno varnost in skladnost pri nadzoru državne pomoči;
- skladnost s cilji zelenega dogovora in SKP ter
- poenostavitev, učinkovitejše postopke na področju državne pomoči in zmanjšanje upravnih stroškov.

Revizija pravil o državni pomoči za kmetijstvo, gozdarstvo in podeželje sledi oceni uspešnosti pravil iz leta 2014 v zvezi z njihovo ustreznostjo, uspešnostjo, učinkovitostjo, skladnostjo in dodano vrednostjo EU. Analiza je temeljila predvsem na izkušnjah z obravnavanjem primerov in internih podatkih, vključevala pa je tudi rezultate zunanje ocenjevalne podporne študije in odprtega javnega posvetovanja.

V tem pojasnilu so povzete spremembe, predlagane v primerjavi s sedanjimi pravili. Za vsak predlog je navedeno, ali se nanaša na oba instrumenta državne pomoči ali samo na enega od njiju. Če bodo predlagane pomembne spremembe politike, bodo te ocenjene v ločeni oceni učinka.

Revidirajo se naslednji vidiki pravil:

- (i) skupna načela ocenjevanja
- (ii) skladnost s prihodnjo SKP/uredbo o strateških načrtih (USN);
- (iii) črtanje povsem ali delno zastarelih pravil;
- (iv) spremembe, ki naj bi prispevale k doseganju ciljev zelenega dogovora;
- (v) razširitev področja uporabe uredbe o skupinskih izjemah v kmetijstvu;
- (vi) izključitev nekaterih ukrepov pomoči, ki so že zajeti v drugih pravilih o državni pomoči, kot so smernice o regionalni pomoči in Uredba (EU) št. 651/2014 o splošnih skupinskih izjemah, s področja uporabe smernic;
- (vii) spremembe določenih splošnih pogojev, ki se uporabljajo v pravilih o državni pomoči tudi za druge gospodarske sektorje;

(viii) spremembe v zvezi s posebnimi ukrepi pomoči za kmetijstvo in gozdarstvo.

I. Skupna načela ocenjevanja

Ta sprememba se nanaša na oba instrumenta.

Skupna načela ocenjevanja, uvedena s pobudo za posodobitev področja državnih pomoči iz leta 2014, je treba revidirati ob upoštevanju sodbe v zadevi T-356/15, Avstrija proti Komisiji (sodba v zadevi Hinkley Point C). Sodišče je v navedeni sodbi podalo pomembno razlago člena 107(3)(c) PDEU. Predlagana strukturna sprememba odraža to razlago.

Revizija skupnih načel ocenjevanja je podrejena krovnemu pristopu, ki je skupen vsem nedavno revidiranim instrumentom državne pomoči. Predlagane spremembe so skladne s temi drugimi instrumenti državne pomoči, hkrati pa ohranjajo nekatere razlike, ki upoštevajo posebnosti kmetijskega in gozdarskega sektorja.

II. Skladnost s prihodnjimi pravili SKP in USN

Ta sprememba se nanaša na oba instrumenta.

Čeprav je podpora za razvoj podeželja, ki jo sofinancira EKSRP za kmetijski sektor, izvzeta iz uporabe pravil o državni pomoči (glej člen 145(2) [Uredbe \(EU\) 2021/2115](#) (USN SKP)), je podpora, sofinancirana iz EKSRP za gozdarske in nekmetijske dejavnosti na podeželju dejansko predmet nadzora državne pomoči. Zato smernice o državni pomoči iz leta 2014 in uredba o skupinskih izjemah v kmetijstvu zrcalijo pravila za razvoj podeželja, da bi se olajšali postopki državne pomoči za podporo za razvoj podeželja.

Pristop, ki temelji na subsidiarnosti in je v okviru SKP predviden za prihodnjo politiko razvoja podeželja, predstavlja tehnični izziv za pripravo novih pravil o državni pomoči. EU bo na podlagi pravkar navedene USN SKP določila osnovne parametre politike, države članice pa bodo morale svoje intervencije za razvoj podeželja same prilagoditi svojim posebnim potrebam in hkrati ostati v skladu s cilji zelenega dogovora in pravnim okvirom nove SKP. Ker na ravni EU ni natančnih meril za upravičenost do podpore za razvoj podeželja, je treba spremeniti tudi zasnovo pravil o državni pomoči za kmetijstvo.

Pristop subsidiarnosti ne omogoča, da bi pravila o državni pomoči vsebovala celoten obseg možnosti in načinov, ki bi jih bilo po mnenju držav članic morda treba vključiti v njihove strateške načrte. Revidirana pravila o državni pomoči zato za intervencije za razvoj podeželja, vključene v strateške načrte, za katere se zahteva kritje državne pomoči, predlagajo splošno klavzulo o domnevi združljivosti. Taka domneva združljivosti je pogojena s spoštovanjem določenih splošnih načel državne pomoči: financiranja ni mogoče zagotoviti za obratna sredstva, razen če je pomoč zagotovljena v obliki finančnih instrumentov, javna podpora ne more pomeniti pomoči za tekoče poslovanje, prav tako je ni mogoče dodeliti podjetjem v težavah.

Ta klavzula o domnevi združljivosti bo zagotovila upoštevanje potrebnih postopkov za nadzor državne pomoči, hkrati pa bodo države članice lahko oblikovale svoje strateške načrte v skladu s svojimi potrebami.

III. Črtanje povsem ali delno zastarelih pravil

Ta sprememba se nanaša na oba instrumenta.

Ta predlog je v veliki meri povezan s prejšnjo točko: sedanji posebni pogoji združljivosti so večinoma podobni kot v zakonodaji o razvoju podeželja, sprejeti v okviru SKP leta 2013. Glede na to, da se je SKP spremenila, je treba ustrezno prilagoditi tudi pravila o državni pomoči. Poleg tega so nekateri pogoji sčasoma povsem ali delno zastareli. Revidirani besedili vsebujeta posodobitve, kjer so potrebne.

IV. Spremembe, ki naj bi prispevale k doseganju ciljev zelenega dogovora

Te spremembe se nanašajo na oba instrumenta.

Sedanji okvir za državno pomoč že lahko prispeva k prehodu na trajnostno kmetijstvo, ki spodbuja biotsko raznovrstnost. Zato ni potrebe po temeljiti prenovi obstoječih pravil.

Namen revizije je določiti še ambicioznejša pravila, s katerimi bo mogoče vzpostaviti okvir za državno pomoč, ki bo ustrezno prispeval k doseganju ciljev evropskega zelenega dogovora, kot so izraženi v strategiji „od vil do vilic“, strategiji EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 in strategiji EU za gozdove do leta 2030, pa tudi ciljev iz evropskih podnebnih pravil.

Poleg tega je ocena pokazala, da so se nekateri ukrep, ki bi lahko prispevali k ciljem zelenega dogovora, premalo uporabljali, da bi lahko prinesli učinek.

Zato je predlagana prilagoditev nekaterih obstoječih ukrepov, da bi se kmete in gozdarje bolj spodbudilo k sodelovanju v ukrepih, ki prispevajo k ciljem zelenega dogovora. Posebna pozornost je namenjena zadevam, povezanim s podnebnimi spremembami.

V. Razširitev področja uporabe uredbe o skupinskih izjemah v kmetijstvu

Določenih ukrepov pomoči ni bilo mogoče vključiti v področje uporabe sedanje uredbe o skupinskih izjemah v kmetijstvu, ko je bila sprejeta leta 2014, ker Komisija takrat ni imela dovolj izkušenj z obravnavanjem primerov. Ti ukrepi pomoči danes izpolnjujejo zahteve iz pooblastitvene uredbe (EU) 2015/1588 za vključitev v uredbo o skupinskih izjemah v kmetijstvu. Ukrepi so navedeni v nadaljevanju.

Kar zadeva kmetijski sektor se predlaga vključitev:

- pomoči za nadomestilo škode, ki jo povzročijo zaščitene živali, in
- pomoči za nadomestilo kmetom za omejitve, povezane z območji Natura 2000.

Kar zadeva gozdarski sektor, uredba o skupinskih izjemah v kmetijstvu že zdaj vsebuje sofinancirane ukrepe pomoči. Predlaga se, da se dodajo nekateri ukrepi pomoči, ki so financirani izključno z nacionalnimi sredstvi:

- pogozdovanje in ustvarjanje gozdnih površin;
- kmetijsko-gozdarski sistemi;
- preprečevanje in odprava škode v gozdovih;
- naložbe za izboljšanje odpornosti in okoljske vrednosti gozdnih ekosistemov;

- omejitve, značilne za posamezno območje, ki izhajajo iz nekaterih obveznih zahtev;
- naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, modernizacijo ali prilagajanjem gozdarskega sektorja;
- naložbe v gozdarske tehnologije ter v predelavo, mobilizacijo in trženje gozdnih proizvodov;
- ohranjanje genskih virov v gozdarstvu in
- zagonska pomoč za organizacije proizvajalcev v gozdarskem sektorju.

Nazadnje, v zvezi s podeželskimi območji je predlagana vključitev:

- pomoči za osnovne storitve in obnovo vasi na podeželju, ki jo sofinancira EKSRP;
- pomoči za stroške MSP, ki sodelujejo v projektih lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, ali projektih operativnih skupin evropskega partnerstva za inovacije in
- omejenih zneskov pomoči za MSP, ki so upravičena kot udeleženci v projektih lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, ali projektih operativnih skupin evropskega partnerstva za inovacije.

VI. Izključitev določenih ukrepov pomoči, ki so že zajeti z drugimi pravili o državni pomoči, s področja uporabe

Ta sprememba se nanaša na oba instrumenta.

Predlagano je, da se s področja uporabe smernic izključijo nekateri ukrepi pomoči, ki so že zajeti v drugih instrumentih državne pomoči, zlasti v področju uporabe Uredbe (EU) št. 651/2014 (uredba o splošnih skupinskih izjemah) in smernic o regionalni pomoči.

Ta sprememba zadeva ukrepe pomoči, namenjene podeželju. Njen namen je odpraviti vzporedne, dvojne, potencialno različne pogoje za iste ukrepe pomoči. V predlogu so opredeljeni ukrepi, za katere niso potrebna posebna sektorska pravila, saj drugi instrumenti državne pomoči v celoti ustrezajo namenu: pomoč za naložbe v zvezi s predelavo kmetijskih proizvodov v nekmetske proizvode, proizvodnjo bombaža, naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetskih dejavnosti, pomoč za dejavnosti prenosa znanja in informiranja ter pomoč za storitve svetovanja.

VII. Spremembe določenih splošnih pogojev, ki se uporabljajo v okviru vseh pravil o državni pomoči

Predlagane so naslednje spremembe, ki se splošno uporabljajo za vse ukrepe državne pomoči, razen če je v posebnem sklopu pravil določeno drugače:

Poenostavljene možnosti obračunavanja stroškov:

Ta sprememba se nanaša na smernice.

Uredba o skupinskih izjemah v kmetijstvu trenutno omogoča uporabo poenostavljenih možnosti obračunavanja stroškov za sofinancirano pomoč. Predlagano je, da se v smernice vključijo podobne določbe in da se področje uporabe te možnosti razširi na določene ukrepe pomoči, ki jih ne sofinancira EKSRP.

V okviru smernic so že sprejete poenostavljene možnosti obračunavanja stroškov (za sofinancirane ukrepe), in sicer z razlago, da se uporabljajo po analogiji z uredbo o skupinskih izjemah v kmetijstvu. Poleg tega sedanje smernice za nekatere vrste pomoči že vključujejo možnost uporabe „standardnih predpostavk“ za stroške. Poenostavljeni stroški bi se zato lahko uporabljali za več vrst pomoči, tudi za ukrepe pomoči, ki se financirajo izključno z nacionalnimi sredstvi. Glede na naravo pomoči je tveganje čezmernega nadomestila omejeno: v kmetijskem in gozdarskem sektorju se pomoč večinoma dodeljuje v okviru velikih shem, upravičenci so skoraj izključno MSP, dodeljeni zneski pomoči pa so nizki.

Odstopanje od zahteve po hipotetičnem scenariju v primeru pomoči za majhne občine:

Ta sprememba se nanaša na smernice.

V skladu z opredelitvijo MSP³ se občine štejejo za velika podjetja ne glede na njihovo dejansko velikost. Zato morajo pri vložitvi vloge za pomoč predložiti hipotetični scenarij.

To povzroča težave zlasti (vendar ne izključno) majhnim občinam pri pomoči za lokalno gozdarsko infrastrukturo. Zato je predlagano, da se majhne občine z letnim proračunom, manjšim od 10 milijonov EUR, in manj kot 5 000 prebivalci, izvzamejo iz zahteve po predložitvi hipotetičnega scenarija. Glede na zadevne vrste pomoči (pomoč za lokalno in gozdarsko infrastrukturo) se šteje, da taka sprememba ne bo povzročila tveganja izkrivljanja konkurence.

Odstopanje bi bilo specifično za smernice. V okviru drugih instrumentov državne pomoči ni podobnih odstopanj. Vendar se šteje, da je to odstopanje v sedanjih razmerah upravičeno glede na zelo veliko število majhnih občin, v katerih je pomoč za lokalno in gozdarsko infrastrukturo ključna za ohranjanje življenja na podeželju.

VIII. Spremembe v zvezi s posebnimi ukrepi pomoči za kmetijstvo in gozdarstvo

Pomoč za naložbe v kmetijstvo

Te spremembe se nanašajo na oba instrumenta.

- Sedanja pravila določajo različno intenzivnost pomoči, ki znaša od 30 % do 75 %. Za uskladitev pravil o državni pomoči z zakonodajo o razvoju podeželja je predlagana uvedba splošne stopnje intenzivnosti pomoči v višini 65 % tako za pomoč za primarno kmetijsko proizvodnjo kot za predelavo in trženje kmetijskih proizvodov.

³ Priloga I k Uredbi Komisije (EU) št. 702/2014 z dne 25. junija 2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči v kmetijskem in gozdarskem sektorju ter na podeželju za združljive z notranjim trgom z uporabo členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije (UL L 193, 1.7.2014, str. 1).
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2014.193.01.0001.01.ENG#:~:text=Commission%20Regulation%20%28EU%29%20No%20702%2F2014%20of%2025%20June,Treaty%20on%20the%20Functioning%20of%20the%20European%20Union

Glede na strukturne in druge omejitve s katerimi se soočajo najbolj oddaljene regije, se za te regije ohrani višja intenzivnost pomoči do 85 %.

- Sedanja pravila o državni pomoči dovoljujejo pomoč za naložbe, namenjeno izpolnjevanju novih zahtev, ki jih pravo Unije nalaga kmetom, za obdobje največ 12 mesecev od datuma, ko te zahteve postanejo obvezne. Zdi se, da taka pomoč ni v skladu s splošnimi načeli državne pomoči, ker morda nima spodbujevalnega učinka. Poleg tega lahko posredno spodbudi pozno izvajanje novih standardov. To bi bilo v nasprotju s pravom Unije in s ciljem doseganja ciljev zelenega dogovora. Zato je predlagano, da se taka pomoč izključi s področja uporabe prihodnjih pravil.
- V skladu z veljavnimi pravili je pri kmetijskih in gozdarskih naložbah pomoč za nakup zemljišč omejena na 10 % skupnih upravičenih stroškov zadevne dejavnosti, razen za nakup zemljišč za dejavnosti v zvezi z ohranjanjem okolja, ko je lahko višja. Nova pravila predlagajo razširitev te možnosti na dejavnosti za ohranjanje tal, bogatih z ogljikom. Takšno odstopanje je v skladu s cilji zelenega dogovora.
- Kar zadeva pomoč za odpravo škode, ki so jo povzročile slabe vremenske razmere in škodljivi organizmi rastlin, če je te razmere mogoče povezati s podnebnimi spremembami, je predlagano, da se v nova pravila vključi pogoj, da upravičenci, kjer je mogoče, v obnovo vključijo ukrepe za prilagajanje na podnebne spremembe, da bi čim bolj omejili škodo in izgube, ki bi jih povzročili podobni dogodki v prihodnosti. Namen tega pogoja je odraziti povezavo med ponavljanjem takih razmer in podnebnimi spremembami ter spodbuditi kmetijski in gozdarski sektor k izvajanju kmetijskih praks, prilagojenih podnebnim spremembam.

Pomoč za preprečevanje, nadzor in izkoreninjenje živalskih bolezni ter pomoč za odpravo škode, ki jo povzročijo bolezni živali

Ta sprememba se nanaša na smernice.

Sedanja pravila o državni pomoči omogočajo pomoč za nadomestilo stroškov za preprečevanje, nadzor in izkoreninjenje živalskih bolezni ter za odpravo povzročene škode. Za upravičenost do pomoči mora biti živalska bolezen uvrščena na seznam, ki ga določi Svetovna organizacija za zdravje živali, ali na seznam iz Priloge II k Uredbi (EU) 2016/429. V skladu z veljavnimi pravili pomoči zato ni mogoče dodeliti za porajajoče se bolezni živali. Vendar zakonodaja Unije na področju zdravja in varnosti hrane določa tudi ukrepe v korist porajajočih se bolezni živali pod enakimi pogoji, kot veljajo za bolezni s seznama. Predlagana je ustrezna prilagoditev pravil o državni pomoči in razširitev njihovega področja uporabe na porajajoče se bolezni.

Pomoč za odpravo škode, ki jo povzročijo invazivne tujerodne vrste, ter za preprečevanje, nadzor in izkoreninjenje invazivnih tujerodnih vrst

Ta sprememba se nanaša na smernice.

Širjenje invazivnih tujerodnih vrst po ozemljih EU v sedanjih pravilih o državni pomoči ni obravnavano. Te po nesreči uvožene tujerodne vrste pogosto povzročajo pomembna

neravnovesja in škodo za biotsko raznovrstnost EU ter lahko ogrozijo lokalne in regionalne vrste, ki se uporabljajo za kmetijske dejavnosti.

Za upravičenost do pomoči morajo biti te invazivne vrste uvrščene na seznam, ki ga sprejme Komisija v skladu s členom 4 Uredbe (EU) št. 1143/2014. Predlagana je razširitev področja uporabe smernic na škodo, ki jo povzročijo invazivne vrste z navedenega seznama, da se omogoči pomoč za preprečevanje njihovega širjenja in izkoreninjenje ter da se odpravi škoda, ki jo povzročijo invazivne tujerodne vrste.

Sekvestracija ogljika v kmetijske površine

Ta sprememba se nanaša na smernice.

V skladu s sedanjimi pravili je že mogoče podpreti različne ukrepe za sekvestracijo ogljika v kmetijske površine. Ti ukrepi bodo ohranjeni: npr. pomoč za naložbe, pomoč za kmetijsko-okoljsko-podnebne obveznosti in obveznosti glede dobrobiti živali, pomoč za omejitve v zvezi z območji Natura 2000 in okvirno direktivo o vodah, pomoč za ekološko kmetovanje itd.

Predlagana nova pravila predvidevajo možnost podpore (v skladu z USN) tudi za „kolektivne sheme in sheme plačil na podlagi rezultatov“. Če so take sheme navedene v novih smernicah (npr. pomoč za kmetijsko-okoljsko-podnebne obveznosti, pomoč za gozdarsko-okoljske in podnebne storitve ter ohranjanje gozdov), je tudi jasno navedeno, da vključujejo tudi sheme za sekvestracijo ogljika v kmetijske površine. Takšno izrecno sklicevanje na sekvestracijo ogljika v kmetijske površine je v skladu s strategijo za prilagajanje podnebnim spremembam in evropskimi podnebnimi pravili. Poleg tega se za povečanje trenutno nizke uporabe gozdno-okoljsko-podnebnih storitev predlaga uvedba možnosti spodbujevalnega plačila v višini do 120 % upravičenih stroškov za storitve, povezane z biotsko raznovrstnostjo, podnebjem, vodo ali tlemi, ter kolektivne sheme in sheme, ki temeljijo na rezultatih, kot so sheme za sekvestracijo ogljika v tla v gozdarstvu.